

शास्त्री-I

Date 06.08.20

Page 1

लग्न की दशा के शुभाशुभफल —

होरादशा दृकार्णैः पूजितमध्याह्ना चरे क्रमशः।

द्विशरीरे विपरीता स्थिरे तु पापेष्टमद्यफला ॥

होरा लग्नं तस्य दशा द्रेवकार्णैः शुभाशुभा ज्ञेया । तत्र
चरराशौ लग्नगतौ प्रथमद्रेवकार्णौ जातस्य पूजिता दशा
भवेत् । द्वितीये मद्यफला, तृतीय अशुभा भवेत् । अशुक्रमेण
द्विशरीरे विपरीता तेन द्विः स्वभाचरराशौ लग्नगतौ प्रथम
द्रेवकार्णौ अशुभा, द्वितीयद्रेवकार्णौ मद्यफला, तृतीयद्रेवकार्णौ
पूजिता शुभा । स्थिरे स्थिरराशौ लग्नगतौ प्रथमद्रेवकार्णौ
पापा, द्वितीये इष्टफला, तृतीये द्रेवकार्णौ मद्यफला बोध्या

भाषार्थः— यदि चर लग्न हो तो प्रथम द्रेवकार्ण में
लग्नदशाफल शुभ, द्वितीय द्रेवकार्ण में दशाफल मद्यम,
तृतीय द्रेवकार्ण में दशाफल अशुभ समझना चाहिये ।
रुपं द्विः स्वभाव लग्न हो तो लग्नदशाफल विपरीत समझें ।
अर्थात् प्रथम द्रेवकार्ण में अशुभ, द्वितीय द्रेवकार्ण में मद्यम
तथा तृतीय द्रेवकार्ण में शुभ फल होता है । यदि स्थिर
लग्न हो तो प्रथम द्रेवकार्ण में अशुभ फल, द्वितीय
द्रेवकार्ण में शुभ फल और तृतीय द्रेवकार्ण में मद्यम
फल समझना चाहिये ।

विशेष - मेष, कर्क, तुला, मकर - चर लग्न ।

वृष, सिंह, वृश्चिक, कुंभ - स्थिर लग्न ।

मिथुन, कन्या, धनु, मीन - द्विः स्वभाव लग्न ।

डॉ० सुद्विपर कुमार

सहा० प्राचार्य (ज्योतिष)

रा० उ० सं० महावि० मुजबसेना प्रशिक्षण

अन्तर्दशामाह —

एकैर्दशं त्र्यंशं त्रिकोणमोः सप्तमे तु सप्तमांशम् ।
 चतुरस्रमोस्तु पादं पाद्यप्रति गते ग्रहः स्वर्गुणैः
 येन ग्रहेण प्रो ग्रहः एकैर्दशं स्थितः स तदन्तर्दशाम्
 अर्धमपहृष्य स्वैर्दशाग्रुणैः पाद्यप्रति । दशापते स्त्रि-
 कोणमोः स्थितो ग्रहः दशापतिदशदशाकालात्सप्तमांशं
 स्वैर्गुणैः पाद्यप्रति । दशापतेश्चतुर्थस्थानस्थोऽवष्टम-
 स्थानस्थो वा ग्रहपादं चतुर्थांशं दशापतिदत्तका-
 लादपहृष्य स्वर्गुणैः पाद्यप्रति । न केवलं ग्रहण्य-
 नादपि श्रेतेषु स्थानेषु समवस्थितो ग्रहः यथोक्तमांशं
 पाद्यप्रति यद्येकस्था बहवो भवन्ति तदा तेषु मध्ये
 प्रो बलवान् स स्व पाद्यप्रति नान्यः ।

भाषार्थः- दशाधिप के साथ रहने वाला
 ग्रह (एकैर्दश) अपने स्वभावानुसार दशाधिप के
 अन्तर्दशा से आधा (५) अन्तर्दशा का पाद्यक (दायक)
 तथा त्रिकोण में रहने वाला ग्रह तृतीयांश (३) अन्तर्दशा
 का पाद्यक होता है । चतुर्थ और अष्टम (४+८) में
 रहने वाला ग्रह चतुर्थांश (३) का पाद्यक तथा सप्तम
 स्थान में रहने वाला ग्रह सप्तमांश (७) का पाद्यक
 होता है । यदि निम्नलिखित स्थानों में अनेक ग्रह हो
 नों एक ग्रह (बली ग्रह) अन्तर्दशा का पाद्यक होगा ।
 उक्त स्थान से भिन्न स्थान में स्थित ग्रह अन्तर्दशा-
 धिप नहीं होते हैं । इसी प्रकार लग्न से भी समझना चाहिये ।

डॉ० सुद्विपर कुमार

सहा० प्राध्याप (ज्योतिष)

१०३० सं० मराठि० सुखसेना,

पुणे ।

(14) कारीचद्राप्रदिग्गुणितां त्वक्त्वाञ्चमिं वहिः स्थितः ।

वैश्वदेव्याश्च विष्णुणां न दोषाश्च भवेदेवो अस्मिन् कृष्णोऽप्येव
इति कस्य वचनम् ?

उत्तरम् - गार्ग्यम् ।

(15) रूपेण विद्धं द्वारं किं कथ्येति ?

उत्तरम् - अपस्मारं श्वयति ।

(16) पृच्छाकाले गृहस्वामी यद्द्वं स्पृशति स्वकम् ।

शुभो इत्यप्रभाषेन शल्पं श्रुत्वात्तद्द्वं जम् ॥

कुत्र लिखितमस्ति पद्यमिदम् ?

उत्तरम् - आगमान्तरे ।

(17) प्रव्रतकाले गृहपतिः कश्चिन्नोऽसमास्थितः ।

किम्बु संस्पृशेद्वापि व्याहरेद्वा शुभाशुभम् ॥

कस्य वाक्यमिदम् ?

उत्तरम् - गार्ग्यम् ।

(18) प्रथमं कुत्र पूजां विद्यात्त शिलान्प्राप्तं कुर्यात् ?

उत्तरम् - ईशानकोशे ।

(19) दिनव्यादिक्रमागसमुत्थितानां न्यग्रोद्यत्स्वदुमन्वादिशणाम् ।

शमीकरोदुम्बरदेवदारुक्षीरिस्वदेशोत्थफलद्रुमाणाम् ॥

उपोषितं शिल्पजनस्त्वर्धैषां मह्यानु वीक्ष्येन कुठारकेण ।

मीत्वा ततो विष्णोर्नोत्तरस्यां शुभे च लगे परिवृष्टाद्भुम् ॥

इति कस्य वाक्यम् ?

उत्तरम् - गार्ग्यम् ।

(20) प्रागुत्तरे समुन्नतायां वास्तुभूमौ किं भवति ?

उत्तरम् - धनसमुत्क्षयः ।

डॉ० सुद्विष्ट कुमार

सहा० प्राचार्य (ज्योतिष)

शां० सं० महावि० पुस्तकालय

पुणे ।

वस्तुनिबन्धनाः

शास्त्री-I, II

Date 06.08.20

Page 3

(1) पूर्वककचितानां केषां वंशासंज्ञा ?

उत्तरम् - वरसूजाणाम् ।

(2) दक्षिणशुजाविकलः वास्तु किं करोति ?

उत्तरम् - धननाशं करोति ।

(3) पुत्रमरणं कीदृशवास्तुः करोति ?

उत्तरम् - चरणाहीनम् ।

(4) सर्वाङ्ग-पूर्णवास्तु किं ददाति ब्रह्मस्वामिनम् ?

उत्तरम् - धनधान्यं सुखं ददाति ।

(5) ब्राह्मणः निवासस्थानं कस्यां दिशि स्वमेत् ?

उत्तरम् - उत्तरस्यां दिशि ।

(6) पूर्वस्यां दिशि कः निवासस्थानं स्वमेत् ?

उत्तरम् - वैश्यः ।

(7) शिष्यादयात्समाश्न्य अवरो देवता कस्यां दिशि ?

उत्तरम् - पूर्वस्याम् ।

(8) पूर्वस्यां दिशि किञ्चनतः सन्ति देवताः ?

उत्तरम् - अवरो ।

(9) अवरोस्तु देवास्तु कस्योपरि कृते द्वारे शुभं भवति ?

उत्तरम् - इन्द्रस्योपरि ।

(10) अल्पसुखं कस्यां दिशि गतस्य द्वारफलम् ?

उत्तरम् - दक्षिणस्यां दिशि ।

(11) शिफुचक्रिः कस्यां दिशि गतस्य द्वारस्य फलम् ?

उत्तरम् - पश्चिमस्यां दिशि ।

(12) स्तम्भतठत्रमकीर्णैर्विक्रं वेद्यश्च न घुनकरकारम् ।

वेद्यौच्चायाद् दिक्षुणां भूमिं तमतन्वा न दोषाय ॥

इति कस्य वाक्यम् ?

उत्तरम् - समायसंहिताकारस्य ।

(13) केन वेद्येन ब्रह्मस्वामिनो मृत्युर्भवति ?

उत्तरम् - मार्गेण ।